

*dr Monika Pasternak-Malicka*¹

Katedra Finansów i Bankowości
Politechnika Rzeszowska

Efekt Laffera w kontekście podatku od nieruchomości na przykładzie gminy Wiązownica

WPROWADZENIE

Samorządy terytorialne wypełniają przypisane im zadania. Na ich realizację otrzymują określone środki finansowe, które przesądzają o możliwościach, rozmiarach i jakości wykonywanych zadań. Wśród dochodów własnych gmin ważne miejsce zajmują dochody podatkowe z podatków lokalnych, a wśród nich wskazuje się najczęściej na podatek od nieruchomości. Stawki tego podatku są równocześnie istotnym narzędziem oddziaływania samorządów gminnych na rozwój lokalny, poprzez regulowanie poziomu stawek tej daniny (w wysokości dopuszczalnej przez władze centralne). Przyjęta strategia podatkowa samorządu może wpływać na zwiększenie wpływów z danin lokalnych w wyniku wystąpienia efektu Laffera.

Krzywa Laffera to koncepcja teoretyczna, za pomocą której ilustruje się zależność między stawką opodatkowania a dochodami budżetowymi państwa z tytułu podatków. Opracowana została w latach siedemdziesiątych XX wieku przez amerykańskiego ekonomistę Arthura Laffera, wówczas wykładowcy na Uniwersytecie w Chicago, obecnie jednego z najbardziej znanych przedstawicieli ekonomii strony podażowej.

W artykule zaprezentowana została charakterystyka modelu teoretycznego A. Laffera, przedstawiono przykłady praktyczne wskazujące na słuszność modelu. W dalszej części opisano podatek od nieruchomości w Polsce na tle Unii Europejskiej oraz dochody podatkowe gminy Wiązownica w latach 2004–2013 ze szczególnym uwzględnieniem podatku od nieruchomości.

Celem publikacji jest zbadanie, czy wysokość stawki podatkowej wykazuje zależność statystyczną z poziomem dochodów podatkowych na przykładzie

¹ Adres korespondencyjny: Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów, tel. +48 17 865 19 12, e-mail: malicka@prz.edu.pl.

gminy Wiązownica w latach 2004–2013. W artykule posłużono się metodą regresji liniowej, aby ocenić wpływ stawki podatku od nieruchomości na wydajność fiskalną tej daniny. Ze względu na ograniczenie dotyczące rozmiaru artykułu analizę ograniczono do trzech najpowszechniejszych kategorii stawek podatku od nieruchomości.

ZAŁOŻENIA MODELU LAFFERA I JEGO ODZWIERCIEDLENIE W PRAKTYCE

Krzywa Laffera przedstawia zależności między wysokością stopy podatkowej i wielkością dochodów podatkowych wpływających do budżetu państwa [Laffer, 1982]. Model opiera się na funkcji $R(t)$, gdzie t to stopa podatkowa, a R to wpływy z tytułu podatku. Kształt krzywej determinują skrajne stopy podatkowe: 0% i 100%². Wartość przychodów budżetowych przy stawce opodatkowania t równej 0% jest zerowa. Zgodnie z teorią Laffera kolejne wzrosty stawek opodatkowania powodują coraz mniejsze przyrosty przychodów podatkowych, aż do momentu, w którym dalszy wzrost stawki będzie skutkował obniżeniem całkowitej wartości przychodów z tego tytułu. Gdy stawka opodatkowania osiągnie $t = 100%$, przychody znów będą zerowe. Przy stawce zerowej nie istnieją rządowe bariery rozwoju przedsiębiorczości, natomiast przy poziomie opodatkowania $t = 100%$ ustają wszelkie bodźce do pracy i prowadzenia działalności gospodarczej podlegającej opodatkowaniu. Nie mając motywacji podmioty zaprzestają działalności i żadne dochody nie są wytwarzane albo są wytwarzane w szarej strefie [Stiglitz, 2013, s. 845].

Punkt na krzywej Laffera odpowiadający stawce maksymalizującej przychody podatkowe nazywany jest punktem nasycenia. Z kształtu krzywej wynika, że ten sam poziom wpływów do budżetu z tytułu podatków rząd może osiągnąć dla dwóch różnych stawek opodatkowania – t_1 i t_3 . Stąd, oprócz optimum, w konstrukcji krzywej zawsze są dwa poziomy opodatkowania przynoszące państwu ten sam dochód: jeden przy wyższym, drugi przy niższym poziomie opodatkowania [Gwiazdowski, 1999, s. 43].

Najbardziej spektakularne przykłady zastosowania w praktyce gospodarczej wniosków płynących z koncepcji krzywej Laffera wykazały doświadczenia państw takich jak Stany Zjednoczone Ameryki Północnej oraz Wielka Brytania z czasów, zanim koncepcja ta została naukowo opracowana. Już w XIX wieku, kiedy W. Huskisson, R. Peel i W. Gladstone zmniejszyli radykalnie większość stawek celnych na artykuły importowane (niektóre cła na bawełnę obniżono nawet z 75% do 10%), zaowocowało to zwiększeniem wpływów budżetowych [Rabushka,

² Przychód jako funkcja stawki podatku najpierw musi rosnąć, a potem spadać (może wzrastać i spadać kilka razy między dwoma skrajnymi stopami, ale tę możliwość pomija się w modelu Laffera) [Por. Varian, 2002, s. 304–305].

1996, s. 66]. W 1775 r. w Paryżu, gdy A.R.J. Turgot obniżył o połowę opłatę za przywóz świeżych ryb i opłatę targową, łączne dochody z tego tytułu nie zmalały, co było konsekwencją zwiększonej konsumpcji³.

Pierwszym bezpośrednim zastosowaniem w polityce gospodarczej koncepcji krzywej Laffera (opracowanej już wówczas w formie naukowej) było znaczące obniżenie stóp podatkowych w USA w 1981 r. Administracja prezydenta R. Reagana zmniejszyła najwyższą stawkę opodatkowania z 70% do 50%, a następnie w 1986 roku do 28% [Hausman, 1987, s. 101–120; Aron, 1990, s. 231–231].

W Polsce doświadczenia z mechanizmem krzywej Laffera związane są z podatkiem akcyzowym od wyrobów spirytusowych. Podwyżki stawek akcyzy na wyroby spirytusowe w latach 1999–2002 przyczyniły się do obniżenia dochodów budżetu państwa z tego tytułu. Obniżka stawki akcyzy pod koniec 2002 roku skutkowałą zwiększeniem przychodów o 5,6% już rok później. Po obniżce stawek mniej korzystne stały się przemyt i nielegalna produkcja indywidualna. Kolejnym przykładem zdającym się potwierdzać prawdziwość teorii Laffera jest skutek wprowadzenia w Polsce liniowego podatku PIT dla osób prowadzących działalność gospodarczą oraz zmniejszenie stawki podatku CIT w 2004 roku. Szacuje się, że wzrost przychodów budżetowych na skutek opisanych zmian to około 8 mld złotych (3 mld – obniżka CIT, 5 mld wprowadzenie liniowego PIT) już w pierwszym roku funkcjonowania zmian [*Sprawozdanie...* 2005; Matyszewska, 2005]. Należy zaznaczyć, że wspomniany okres cechowało zjawisko wzrostu gospodarczego i ograniczenie ulg podatkowych, co utrudnia szacunki i może być źródłem argumentów przemawiających przeciwko słuszności koncepcji Laffera.

PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI W POLSCE I UNII EUROPEJSKIEJ

Jednym z najważniejszych źródeł dochodów budżetów samorządowych jest podatek od nieruchomości, regulowany przepisami ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych [Dz.U. z 2010 r. nr 95, poz. 613 z późn. zm.]. Jest to danina, która w całości zasila budżet jednostek terytorialnych, a jej kształt na obszarze danej gminy określa właściwa uchwała rady gminy.

Zakres podmiotowy tego podatku jest bardzo szeroki. Obowiązek podatkowy ciąży zarówno na osobach fizycznych, prawnych, jak i jednostkach organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które pozostają w określonym stosunku prawnym do nieruchomości, a w szczególności są jej właścicielami, posiadaczami samoistnymi lub zależnymi, zarządcami, a także użytkownikami wieczystymi. Podstawowa zasada tego podatku polega na tym, że obowiązek podatkowy wynika z własności albo posiadania [Gomułowicz, 2013, s. 635].

³ Prawo Laffera działa też w drugą stronę. W 1804 r., gdy rząd angielski podniósł cło na cukier o 20%, wpływy z tego tytułu spadły do poziomu niższego niż przed podwyżką, mimo szacunków, iż powiększą się one o jedną piątą [Por. Say, 1960, s. 770].

Podatek od nieruchomości można zaliczyć do kategorii podatków majątkowych, bowiem przedmiotem opodatkowania jest majątek, którym są: grunty, budynki lub ich części oraz budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej innej niż rolnicza lub leśna⁴.

Wysokość stawek podatkowych, jakie mają być stosowane na obszarze danej jednostki gminnej, określa rada gminy. Może ona różnicować wysokość stawek dla poszczególnych rodzajów przedmiotów opodatkowania, uwzględniając w szczególności lokalizację, rodzaj zabudowy, charakter prowadzonej działalności itp. Podatek od nieruchomości nie może jednak przekroczyć określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów maksymalnych stawek rocznych, ustalonych dla poszczególnych rodzajów i typów przedmiotu opodatkowania. Wysokość wybranych kategorii stawek obowiązujących w Polsce w latach 2004–2014 prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Obowiązujące maksymalne stawki podatku od nieruchomości w latach 2004–2014 (stawka zł/1 m² powierzchni użytkowej)

Stawka podatkowa	2004	2005	2006	2007	2008	2000	2010	2011	2012	2013	2014
od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	0,63	0,63	0,68	0,69	0,71	0,74	0,77	0,80	0,84	0,88	0,89
od budynków mieszkalnych	0,52	0,54	0,56	0,57	0,59	0,62	0,65	0,67	0,70	0,73	0,74
od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	17,42	17,98	18,43	18,60	19,01	19,81	20,51	21,05	21,94	22,84	23,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie Obwieszczenia Ministra Finansów w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych z lat 2003–2013.

W Polsce podstawą opodatkowania w podatku od nieruchomości jest powierzchnia (w przypadku budynków i gruntów) lub wartość (w odniesieniu do budowli jest to wartość przyjęta na potrzeby amortyzacji). Taki system naliczania podatku jest często krytykowany jako mało wydajny fiskalnie oraz niesprawiedliwy, stąd od dawna postuluje się, aby podatek ten był płacony proporcjonalnie od wartości nieruchomości [Bień, 1995, s. 11–13; Obrębka, 1994, s. 133–137; Eteł, 1998, s. 209]. Z drugiej strony podkreśla się, iż wprowadzenie systemu katastralnego jest przedsięwzięciem kosztownym, skomplikowanym, a także pociąga za sobą trudności techniczne i społeczno-polityczne.

Obowiązujące w państwach europejskich systemy opodatkowania nieruchomości można podzielić na systemy bazujące na wartości nieruchomości określonej

⁴ Występujące w systemach podatkowych pojęcie nieruchomości różni się od definicji przyjętej w prawie cywilnym, co umożliwia ustawodawcy rozszerzenie zakresu przedmiotowego tej daniny [por. Eteł, 2003, s. 8–10].

w katastrze oraz systemy, w których podstawę opodatkowania stanowi powierzchnia nieruchomości. W większości państw Unii Europejskiej występują systemy opodatkowania nieruchomości oparte na jej wartości czynszowej (najwyższego możliwego do uzyskania rocznego czynszu z tytułu wynajęcia tej nieruchomości) lub wartości kapitałowej (najbardziej prawdopodobnej cenie sprzedaży danej nieruchomości). Obok wspomnianych systemów wartościowych wykorzystywane są jeszcze w kilku krajach Europy Środkowej i Wschodniej (w Bułgarii, Czechach, Słowacji, czy Polsce), modele ilościowe (powierzchniowe), w których podstawą jest powierzchnia nieruchomości. W niektórych państwach występują też systemy mieszane, łączące cechy dwóch podstawowych form opodatkowania nieruchomości (Rumunia, Węgry).

We współczesnych państwach kompetencje w zakresie podatku od nieruchomości zagwarantowano jednostkom samorządowym. W zależności od przyjętego modelu ustrojowego i zakresu samodzielności samorząd może w pełni kształtować wysokość stawek podatkowych bądź – co ma miejsce zdecydowanie częściej – ma on ograniczone kompetencje. Poza nielicznymi wyjątkami znaczenie fiskalne podatku od nieruchomości jest niewielkie. Tylko w kilku państwach wpływy z tego podatku stanowią ponad 1-procentowy udział w relacji do PKB. Spośród państw członkowskich UE tylko dwa mają względnie wysoki udział dochodów z podatku od nieruchomości w PKB. Są to Wielka Brytania – ponad 3% [Eurostat, 2013] oraz Francja – około 2% PKB [Eurostat, 2013]. W obu krajach za podstawę naliczania podatku przyjmuje się wartość czynszową i w obu mamy do czynienia ze znaczną wysokością stawek podatku. W większości państw udział podatków od nieruchomości jest niewielki (np. w Austrii – 0,3%, w Niemczech – 0,6%) [Eurostat, 2012]. W Polsce udział dochodów z podatku od nieruchomości w latach 1995–2012 wahał się w granicach 1 procenta PKB.

WYSOKOŚĆ STAWKI PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI

A DOCHODY PODATKOWE GMINY WIĄZOWNICA W LATACH 2004–2013

Gmina Wiązownica położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jarosławskim. Administracyjnie podzielona jest na 12 sołectw zamieszkałych łącznie przez 11 609 mieszkańców. Zajmuje obszar 244 km² i jest największą powierzchniowo gminą w powiecie jarosławskim.

W Wiązownicy w 2007 r. obniżono znacząco stawki podatku od nieruchomości, od środków transportu oraz podatek rolny, a całkowicie zwolniono budynki mieszkalne o powierzchni użytkowej do 350 m², budynki gospodarcze osób fizycznych niezwiązane z działalnością gospodarczą oraz drogi należące do osób prywatnych. Wysokość stawek podatku od nieruchomości prezentuje tabela 2.

Niektóre stawki obowiązujące w badanej JST są o połowę niższe w stosunku do stawek maksymalnych. Korzyści finansowe nie były widoczne od razu, ale sukcesywnie, w poszczególnych latach, następował nominalny wzrost dochodów, a także polepszyła się terminowość w regulowaniu należności podatkowych. Prośby o umorzenie zaległości podatkowych ze strony zarówno firm, jak i osób fizycznych należą obecnie do rzadkości, a ich liczba stała się wręcz symboliczna. Podkreśla się, że podatki zaczęło płacić więcej mieszkańców, którym przestało się opłacać ryzyko funkcjonowania w szarej strefie. Przybyło osób prowadzących działalność gospodarczą oraz zarejestrowanych spółek.

Tabela 2. Wybrane stawki podatku od nieruchomości w gminie Wiązownica w latach 2000–2014 (stawka zł/1 m² powierzchni użytkowej)

Stawka podatkowa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	0,41	0,43	0,43	0,40	0,41	0,41	0,41	0,41	0,42	0,42	0,42
od budynków mieszkalnych	0,30	0,31	0,31	0,57	0,59	0,59	0,59	0,59	0,70	0,70	0,70
od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	13,10	13,60	13,60	10,00	10,50	11,00	11,00	11,00	11,50	11,50	11,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Rady Gminy Wiązownica z lat 2003–2013.

Dokonując analizy danych zawartych w tabeli 3 można zauważyć, że w badanych latach wpływy z podatku od nieruchomości w gminie Wiązownica kształtowały się na poziomie od 1,5 mln zł do niemal 3,4 mln zł. Nominalnie wysokość wpływów z tej daniny rosła po obniżce stawek podatkowych od 2007 r. Wyjątek stanowi ostatni rok budżetowy. Niższe dochody z tytułu podatku od nieruchomości w 2013 roku są konsekwencją ustawy reformującej administrację publiczną i zmiany definicji drogi gminnej⁵.

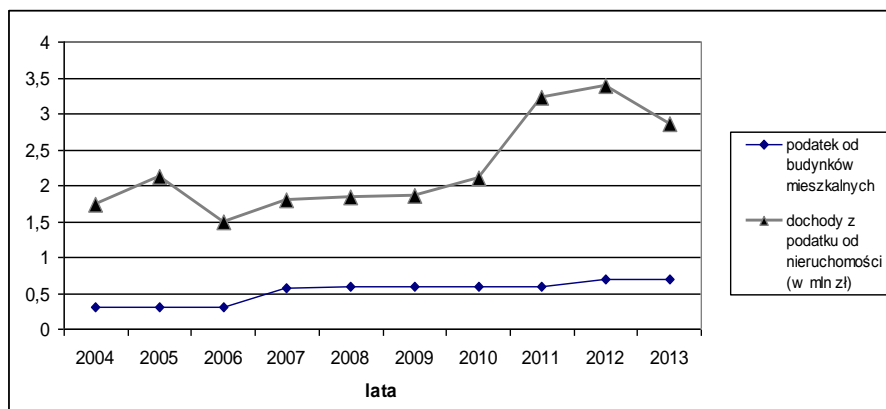
Podatek od nieruchomości stanowił blisko połowę dochodów podatkowych badanej jednostki samorządu terytorialnego, zatem można uznać, że jest daniną wydajną fiskalnie na tle innych podatków lokalnych. Jednak udział dochodów podatku od nieruchomości stanowił zaledwie około jedną dziesiątą dochodów ogółem i wahał się w granicach od 6,1% do 14,2%.

⁵ Występuje w przypadku, gdy podatnik nadpłacił podatek od nieruchomości poprzez jego płacenie w okresie, gdy nie był już właścicielem nieruchomości. W takiej sytuacji, posiadając nadpłatę podatku, podatnik może złożyć wniosek o stwierdzenie nadpłaty podatku. Równocześnie Ministerstwo Finansów sugeruje, iż „skutki finansowe wynikające z deklaracji korekt na podatek za lata ubiegłe powinny być wykazywane za okresy sprawozdawcze w roku, w którym otrzymano od podatników korekty deklaracji”. Por. Departament Finansów Samorządu Terytorialnego, 2 marca 2012 r., Warszawa.

Tabela 3. Dochody podatkowe gminy Wiązownica w latach 2000–2013 (w zł)

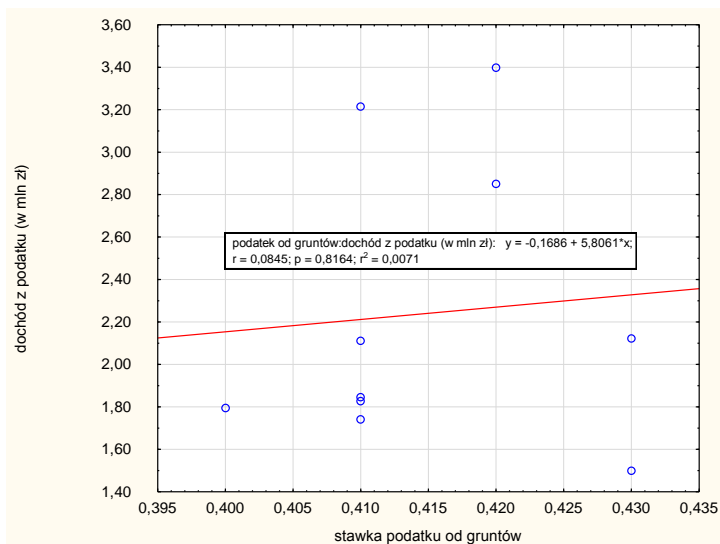
lata	2004	2005	2006	2007	2008
Dochody ogółem	16 337 130	19 263 392	22 184 981	23 368 971	26 883 398
Dochody podatkowe ogółem, w tym:	3 642 930	4 147 114	4 159 554	4 259 955	4 874 866
– podatek od nieruchomości	1 741 612	2 122 353	2 100 000	1 794 958	1 828 540
Udział podatku od nieruchomości w dochodach ogółem (%)	10,7	11,0	14,2	7,6	6,8
Udział podatku od nieruchomości w dochodach podatkowych (%)	47,8	51,2	50,5	42,1	37,5
lata	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody ogółem	30 310 766	34 357 341	35 333 838	32 930 927	34 045 020
Dochody podatkowe ogółem, w tym:	4 504 257	4 938 958	6 729 600	7 169 801	6 850 211
– podatek od nieruchomości	1 847 547	2 111 510	3 214 518	3 397 676	2 850 897
Udział podatku od nieruchomości w dochodach ogółem (%)	6,1	6,1	9,1	10,3	8,4
Udział podatku od nieruchomości w dochodach podatkowych (%)	41,0	42,8	47,8	47,4	41,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z wykonania budżetu gminy Wiązownica z lat 2004–2013.



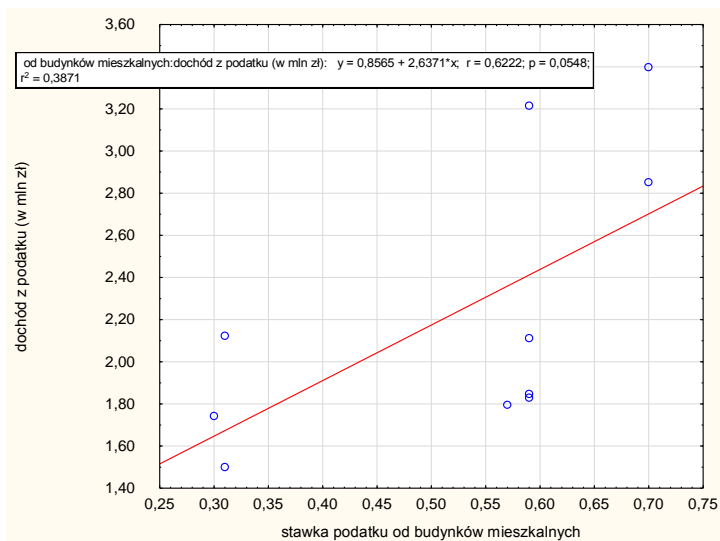
Rysunek 1. Wysokość dochodów podatkowych i stawki podatkowej w gminie Wiązownica w latach 2004–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 2 oraz tabeli 3.



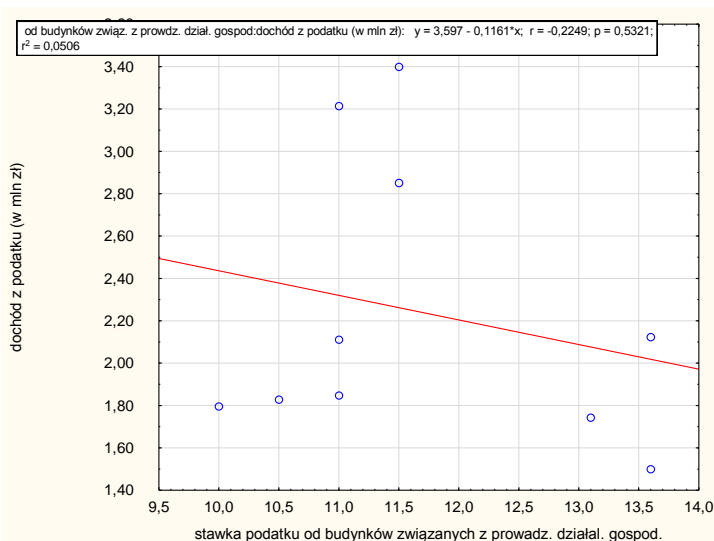
Rysunek 2. Wykres rozrzutu pomiędzy wysokością stawki podatku od gruntów w gminie Wiązownica a poziomem dochodów z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2004–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 2 oraz tabeli 3.



Rysunek 3. Wykres rozrzutu pomiędzy wysokością stawki podatku od budynków mieszkalnych w gminie Wiązownica a poziomem dochodów z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2004–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 2 oraz tabeli 3.



Rysunek 4. Wykres rozrzutu pomiędzy wysokością stawki podatku od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w gminie Wiązownica a poziomem dochodów z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2004–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 2 oraz tabeli 3.

Rysunek 1 ilustruje graficznie wysokość stawki nakładanej na budynki mieszkalne oraz poziom dochodów z tytułu podatku od nieruchomości. Można zauważyć podobne tendencje wzrostowe (spadkowe) w obu krzywych. Aby zbadać, czy pomiędzy tymi wielkościami występuje zależność statystyczna, posłużono się metodą regresji liniowej.

Rysunki 2–4 prezentują wykresy rozrzutu pomiędzy określoną stawką podatku od nieruchomości a wpływami z tytułu tego podatku. Dwa pierwsze wykresy ilustrują zależność dodatnią, co oznacza, że wzrostowi stawki podatkowej będzie towarzyszył wzrost wpływów podatkowych. W przypadku stawki podatkowej pobieranej od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wykazana jest zależność ujemna oznaczająca, że podwyższenie podatku będzie wpływało na obniżenie dochodów z tej daniny. Może to wynikać z większej mobilności przedsiębiorców do przenoszenia swojej działalności gospodarczej i rejestrowania firm w gminach, gdzie ciężary te są mniej uciążliwe.

Rysunek 2 ilustruje wykres rozrzutu między wysokością stawki podatku od gruntów a poziomem dochodów z podatku od nieruchomości. Posługując się metodą regresji liniowej określono linię trendu, której wzór znajduje się w ramce na tle linii siatki wykresu. Pod nim znajduje się współczynnik R^2 , czyli wskaźnik determinacji. Jego wartość wyniosła 0,0071, co oznacza brak statystycznej zależności pomiędzy obiema zmiennymi. Przedstawiony na wykresie 3 współczynnik determinacji także nie spełnia wymogu istotności statystycznej

i wynosi 0,3871. W przypadku podatku od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wysokość stawki podatkowej jedynie w 5% tłumaczy zmienność wpływów podatkowych.

PODSUMOWANIE

Praktyka gospodarcza zdaje się potwierdzać mechanizm koncepcji Laffera. Model ten nie jest pisany ścisłym językiem matematycznym, gdyż zależy od wielu niemierzalnych zmiennych, takich jak mentalność podatkowa, tradycja, skuteczność aparatu skarbowego, czy też poziom rozwoju gospodarczego. Pomimo tego krzywa Laffera, choć brana pod uwagę, nie jest uważana za narzędzie pozwalające kształtować politykę fiskalną państwa, czy samorządu. Powodem jest brak reguł, umożliwiających wyznaczenie punktu maksymalizującego dochody podatkowe. Ważna wydaje się jednak świadomość, iż podnoszenie stawki podatkowej nie zawsze prowadzi do zwiększenia wpływów podatkowych. Wręcz przeciwnie, może je ograniczyć, stymulując równocześnie wzrost szarej strefy i ograniczając motywację do prowadzenia działalności gospodarczej.

Wspomniany efekt Laffera zaobserwować można w odniesieniu do jednostki samorządu terytorialnego. W 2007 r. w podkarpackiej gminie Wiązownica wprowadzono znaczącą obniżkę podatków i opłat lokalnych. Zredukowano podatek od nieruchomości, od środków transportu i rolny. W rezultacie zwiększyły się wpływy do budżetu gminy, chociaż na efekt trzeba było czekać 2–3 lata. Jak informują władze gminy, spowodowane to zostało wyższą ściągalnością podatków od miejscowych podmiotów oraz napływem inwestorów z sąsiednich gmin, gdzie podatki lokalne są wyższe.

Przeprowadzona analiza nie wykazała związku pomiędzy stawką podatku a wysokością dochodów podatkowych z tego tytułu, co udowodniałoby w sposób matematyczny prawdziwość twierdzenia A. Laffera. W każdym z trzech przedstawionych przypadków prawdopodobieństwo testowe (p) osiągało wysokie wartości ($p > 0,05$), które świadczą o braku istotności statystycznej. Pomimo braku zależności w ujęciu matematycznym można zaobserwować zwiększone wpływy podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości. Wynikać to może z faktu zwiększenia bazy podatkowej, a także wzmożonego zainteresowania lokalizacją na terenie danej JST zgłaszanego przez podmioty gospodarcze prowadzące swoją działalność na terenie sąsiadujących gmin. Mimo braku ścisłej korelacji pomiędzy zmiennymi, w wyniku znaczącego obniżenia opodatkowania zaobserwowano w badanej gminie wzrost ściągalności tej daniny. Ponadto znacząco spadła liczba osób wnioskujących o umorzenie zapłaty podatku ze względu na wypadki losowe, co przed 2007 rokiem było powszechną praktyką.

Można przypuszczać, iż wzrost liczby podmiotów gospodarczych przekłada się na większe zatrudnienie, a tym samym więcej podatków dochodowych wraca

od zamożniejszych mieszkańców Wiązownicy do budżetu gminy. Niższy podatek od nieruchomości ma swoje odzwierciedlenie także w wyższych wpływach z CIT. Jednak na efekcie Laffera mogą skorzystać te jednostki samorządu terytorialnego, które jako pierwsze zdecydują się na obniżenie podatku od nieruchomości, tym samym przyciągając nowych inwestorów na teren gminy. W takim kontekście można dostrzegać pewien związek pomiędzy stawką podatkową a wpływami podatkowymi, które wynikają z poszerzenia bazy podatkowej będącej efektem zwiększenia liczby podatników.

Obecnie rady gmin niechętnie stosują maksymalne stawki podatku. Kreowanie aktywnej polityki podatkowej jest bardzo utrudnione przez wzajemne przenikanie się sił dążących do minimalizacji obciążeń podatkowych i maksymalizacji wydatków inwestycyjnych, co często prowadzi do napięć społecznych. Na redukcji podatków mogą skorzystać te gminy, które zdecydują się na nią jako pierwsze, gdyż później, kiedy wszystkie mają podobne podatki od nieruchomości, o napływie inwestycji decydować mogą takie czynniki jak dostępność do infrastruktury gospodarczej i instytucjonalnej.

LITERATURA

- Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2004 r.*, 2005, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa.
- Aron H.A., 1990, *Lessons for Tax Reform* [w:] *Do Taxes Matter: Impact of Tax Reform Act of 1986*, red. J. Slemrod, MIT Press, Cambridge, Mass.
- Bień A., Nowecki G., 1995, *Kataster i podatek od nieruchomości – propozycje rozwiązań ustawodawczych w 1995 r.*, „Monitor Podatkowy” nr 1.
- Etel E., 2003, *Europejskie systemy opodatkowania nieruchomości*, Kancelaria Sejmu, Warszawa.
- Etel L., 1998, *Reforma opodatkowania nieruchomości w Polsce*, Białystok.
- Gomułowicz A., Małecki J., 2013, *Podatki i prawo podatkowe*, LexisNexis, Warszawa.
- Gwiazdowski R., 1999, *Krzywa Laffera*, „Forum Doradców Podatkowych”, nr 6.
- Hausman J., Poterba J., 1987, *Household Behavior and the Tax Reform Act of 1986*, „Journal of Economic Perspectives”.
- Laffer A. B., Miles M. A., 1982, *International Economics in an Integrated World*, Glenview.
- Matyszewska E., 2005, *Skutek obniżki stawki i wzrostu gospodarczego*, „Gazeta Prawna” nr 17.
- Obrębka O., 1994, *Reforma podatku od nieruchomości – kataster i podatek katastralny*, „Monitor Podatkowy”, nr 5.
- Obwieszczenie Ministra Finansów w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych w 2014 r., Monitor Urzędowy, poz. 724, z dnia 9 września 2013 r., Warszawa 2013.
- Po zmniejszeniu podatków w gminie Wiązownica rosną wpływy do budżetu*, „Gazeta Wyborcza” z dnia 25 grudnia 2013 r.
- Rabushka A., 1996, *Od Adama Smitha do bogactwa Ameryki*, Warszawa.
- Say J.B., 1960, *Traktat o ekonomii politycznej*, PWN, Warszawa.

- Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa z 2004*, www.mf.gov.pl
- Stiglitz E., 2013, *Ekonomia sektora publicznego*, PWN, Warszawa.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Wiązownica na lata 2007–2020 wraz z wieloletnim Planem Inwestycyjnym na lata 2007–2015*, www.wiazownica.com
- Taxation trends in the European Union*, 2012 edition, Eurostat 2012, s. 52, ec.europa.eu.
- Taxation*, European Commission, Eurostat 2013, s. 8.
- Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2010 r. nr 95, poz. 613 z późn. zm.).
- Varian H.V., 2002, *Mikroekonomia. Kurs średni – ujęcie nowoczesne*, PWN, Warszawa.

Streszczenie

Krzywa Laffera to koncepcja teoretyczna, za pomocą której ilustruje się zależność między stawką opodatkowania a dochodami budżetowymi państwa z tytułu podatków. Opracowana została w latach siedemdziesiątych XX wieku przez amerykańskiego ekonomistę Arthura Laffera, wówczas wykładowcę na Uniwersytecie w Chicago, obecnie jednego z najbardziej znanych przedstawicieli ekonomii strony podażowej.

W artykule zaprezentowana została charakterystyka modelu teoretycznego A. Laffera, przedstawiono przykłady praktyczne wskazujące na słusność modelu. W dalszej części opisano podatek od nieruchomości oraz dochody podatkowe gminy Wiązownica w latach 2004–2013 ze szczególnym uwzględnieniem podatku od nieruchomości. Celem publikacji jest zbadanie, czy wysokość stawki podatkowej wykazuje zależność statystyczną z poziomem dochodów podatkowych na przykładzie gminy Wiązownica w latach 2004–2014. W artykule posłużono się metodą regresji liniowej, aby ocenić wpływ stawki podatku od nieruchomości na wydajność fiskalną tej daniny. Przeprowadzona analiza nie wykazała związku pomiędzy stawką podatku a wysokością dochodów podatkowych z tego tytułu, co udowodniałoby w sposób matematyczny prawdziwość twierdzenia A. Laffera.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, podatek od nieruchomości, krzywa Laffera

Laffer Effect in the Context of Property Tax on the Example of Wiazownica County

Summary

Laffer curve is a theoretical concept which illustrates the relationship between the tax rate and the state budgetary revenues from taxes. It was developed in the seventies of the twentieth century by the American economist Arthur Laffer, a lecturer at the University of Chicago then, now one of the most famous representatives of the supply-side economics.

The article presents characteristics of the theoretical Arthur Laffer model, as well as practical examples indicating its validity. The following section describes the real estate property tax and income tax of the Wiązownica municipalities in the years 2004–2013. The purpose of the article is to examine whether the height of tax rates is statistically correlated with the level of tax revenues generated by the county Wiązownica in the years 2004–2014. The article used linear regression to assess the impact of property tax rates for fiscal performance of this tribute. Analysis conducted did not show the relationship between the rate of income tax and revenues collected from taxes that proves the truth of a mathematical Arthur Laffer's theorem.

Keywords: local government, property tax, Laffer curve

JEL: H21